

Sporočilo za javnost, 28. september 2016



Na 22. Slovenskem festivalu znanosti tudi o upravljanju z vodo

V Ljubljani, 28. septembra 2016: V okviru **22. Slovenskega festivala znanosti »Opazujem, raziskujem, razlagam«**, ki od 27. do 29. septembra v Ljubljani poteka na treh lokacijah, je danes na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo v okviru naravoslovnih tem mladim slušateljem **o upravljanju z vodo** predaval biolog, **dr. Mihael J. Toman iz Slovenskega društva za zaščito voda**, sicer redni profesor na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani.

Prof. Toman je mladostnikom uvodoma razložil, da so celinska **vodna okolja** za vse nas izjemnega pomena, saj kot ekosistemi s pripadajočimi združbami definirajo **naravo**, ki je skupaj z **družbo** vpeta v določeno **okolje in prostor**. Podrobno jim je pojasnil, kaj pravzaprav pomeni **družbena odgovornost** v kontekstu **trajnostnega razvoja**, saj mora človeštvo začeti odgovorno uresničevati skupne cilje družbe, sicer bo za nove generacije prihodnost, kar se dostopnosti dobrin tiče, polna negotovosti in omejitev.



Opozoril je, da je upravljanje z vodo lahko problematično, če se kot posamezniki in kot družba niti sami ne zavedamo svojega **napačnega ravnanja**, ki lahko vodi do onesnaževanja vode in zraka, do klimatskih sprememb in posledično do zmanjševanja vrstne pestrosti ob izumiranju določenih živalskih in rastlinskih vrst. Ker ljudje **kar 80 odstotkov onesnaženja voda ustvarimo na kopnem**, je treba probleme začeti reševati v družbi prav tu in na bolj učinkovit način.

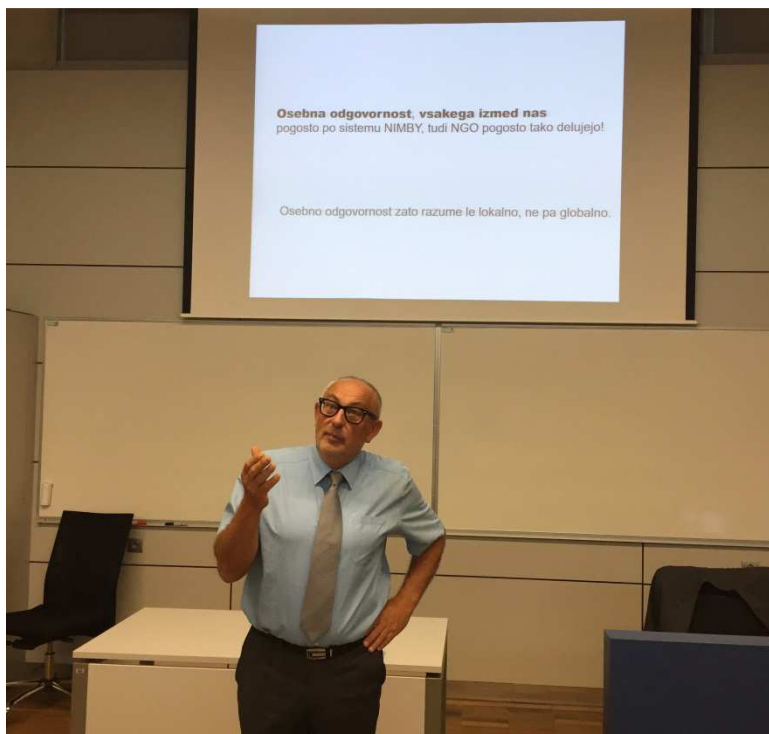
Upravljanje z vodo kot dobrino tako vključuje več procesov, ki preko odločanja in načrtovanja vključujejo tudi ustrezno organiziranje, vodenje in nadzor strokovnjakov nad izvajanjem projektov ter njihovim vrednotenjem. Pri tem se je dotaknil težav, ki jih imamo vedno pogosteje tudi v Sloveniji in jih dobro pozna tudi mlada generacija, saj se soočamo s poplavami in sušami, izsekavanjem gozdov zaradi škodljivcev, zajezitvami rek in nastajanjem vedno novih akumulacijskih jezer. Vodna okolja dodatno bremenimo še v kmetijstvu, na primer z uporabo fitofarmaceutskih sredstev- umetnih gnojil ali nenadzorovanim polivanjem gnojnice po zemljiščih, pa tudi s prekomernim soljenjem cest in z enormnimi količinami odpadkov, zlasti plastike, ki je postala največji problem sodobnega časa.



Na meji med Kitajsko in Kazahstanom so preoblikovali celotno območje in ustvarili nov vodni tok v dolžini več kot 150 km. Na sliki torej ni naravna reka, pač pa izpust iz akumulacije Moniak.

Prof. Toman je poudaril, da **z vodo ljudje pogosto napačno gospodarimo**, tudi doma v gospodinjstvih, kjer je porabimo občutno preveč. Tako je v toaletnih prostorih za splakovanje stranišč porabimo kar 35 %, za kuhanje 15 % in prav toliko za kopanje v kadi. V umivalnikih znaša delež povprečne porabe vode v domovih 8 %, pri tuširanju 5 %. Za strojno pranje perila je porabimo 12 % in za pranje posode v pomivalnih strojih 4 %, delež za zunanjo rabo pa znaša 6 %. Pri tem je opozoril, da nimamo vsi ljudje danes vode na pretek, kot jo premoremo v Sloveniji. Kar 2,6 milijarde ljudi v svetu na primer živi brez sanitarij, 3 milijone otrok pa letno zaradi pomanjkanja ali nečiste vode tudi umre. Na primeru Aralskega jezera je s posnetki z zraka praktično pokazal, kakšne posledice lahko prinese nasilje človeka nad vodnim okoljem, saj je umirajoče jezero s površine, ki je bilo prej veliko za tri Slovenije, zdaj upadlo le na slabo tretjino.

Bodoče naravoslovce je prof. Toman opozoril tudi na **pridelavo hrane, ki je povezana z vodo** in zemljo, na kateri raste, ali z vzrejo živali, ki se z njo prehranjujejo. Kot primer je navedel, da za kilogram paradižnika porabimo kar 170 litrov vode, in jim razložil, da moramo danes poleg ogljičnega odtisa (s katerim izkazujemo količine izpustov ogljikovega dioksida v zrak) pri pridelavi hrane meriti tudi **vodni odtis**, da bi ravnali z vodo bolj preudarno. Nasvet, naj vodo raje pijejo iz pipe in ne iz plastenk, ki dodatno obremenjujejo okolje, je podkrepil s podatkom, da je **plastike že zdaj v morju več kot rib**. Obenem jih je opozoril tudi na snovi, ki jih imenujemo hormonski motilci, saj se ti nahajajo v vodi in naši podtalnici kot posledica uporabe zdravil in nezdrave hrane, ki jo ljudje uživamo. Prav ti motilci bodo v prihodnje tudi predmet raziskav biologov in drugih znanstvenikov, saj pomembno vplivajo na naše zdravje.



Svojo enourno predstavitev, kako **pomembno je za prihodnost** bodočih generacij **kakovostno upravljanje z vodo**, je prof. Toman zaključil z mislijo, da je **pomen vode** nujno potrebno skozi **izobraževanje vključiti v zavest mladih**. Odlično priložnost za to je ponudil prav ta **festival znanosti**, saj **znanost brez znanja – sploh ne bi obstajala**.

Med slušatelji so bili pretežno ljubljanski osnovnošolci zadnje triade, in sicer učenci iz OŠ Spodnja Šiška in OŠ Oskarja Kovačiča iz Rudnika. (foto: arhiv SDZV)

